

POSTANOWIENIE

Dnia 24 listopada 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Wiesław Kozielowicz

na posiedzeniu w dniu 24 listopada 2025 r. w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej w kwestii wniosku X. Y. – prokuratora Prokuratury Okręgowej w C., z dnia 23 marca 2025 r., w przedmiocie wyłączenia SSN Joanny Lemańskiej od udziału w rozpoznaniu wniosku o zbadanie spełnienia przez SSN Marka Siwka wymogów niezawisłości i bezstronności, który został zarejestrowany pod sygn. akt I ZB 28/25, a złożony w sprawie o sygn. akt II ZIZ 12/24

postanowił:

na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 171 pkt 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze, wyłączyć SSN Joannę Lemańską od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt I ZB 28/25.

UZASADNIENIE

W dniu 25 marca 2025 r. do Izby Odpowiedzialności Zawodowej Sądu Najwyższego wpłynął wniosek X. Y. – prokuratora Prokuratury Okręgowej w C., z dnia 23 marca 2025 r., o wyłączenie na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. SSN Joanny Lemańskiej od udziału w rozpoznaniu wniosku o zbadanie spełnienia przez SSN Marka Siwka wymogów niezawisłości i bezstronności, zarejestrowanego pod sygn. akt I ZB 28/25, złożonego w sprawie o sygn. akt II ZIZ 12/24 dot. zażalenia na uchwałę Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym z dnia 27 lipca 2018 r.

Wnioskodawca w uzasadnieniu wniosku o wyłączenie sędziego podał, że w odniesieniu do SSN Joanny Lemańskiej istnieją okoliczności mogące wywołać uzasadnione wątpliwości co do bezstronności sędziego w sprawie, albowiem jej udział rażąco narusza prawo strony do sądu niezawisłego i bezstronnego, w myśl gwarancyjnych norm sprawiedliwości proceduralnej wyrażonych w art. 45 Konstytucji RP i art. 6 Europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności. Wnioskujący na poparcie swojego stanowiska powołał uchwałę składu połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., sygn. akt BSA I-4110-1/20 oraz uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., sygn. akt I KZP 2/22, a także wyroki Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, w sprawach: Reczkowicz przeciwko Polsce, skarga nr 43447/19, Dolińska – Ficek i Ozimek przeciwko Polsce, skarga nr 49868/19 i 57511/19, Advance Pharma Sp. z o.o. przeciwko Polsce, skarga nr 1469/20. Podniósł również, że nieuwzględnienie przedmiotowego wniosku doprowadziłoby do sytuacji objętej zakazem *nemo iudex in causa sua*.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

W orzecnictwie Sądu Najwyższego akcentowana jest konieczność różnicowania obiektywnej bezstronności sędziego i jego bezstronności w odbiorze zewnętrznym, przy czym co do odbioru zewnętrznego z reguły odwołać się można do oceny sytuacji dokonanej przez hipotetycznego, przeciętnie wykształconego, logicznie myślącego członka społeczeństwa, który nie jest osobiście zainteresowany wynikiem procesu. Wskazuje się, że instytucja wyłączenia sędziego w równej mierze służy zapewnieniu realnej bezstronności sądu, jak i umacnianiu autorytetu wymiaru sprawiedliwości przez usuwanie choćby pozorów braku bezstronności (por. np. uzasadnienie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 lipca 2004 r., sygn. akt. SK 19/02, OTK ZU 2004, nr 7/A, poz. 67). Znaczenie społecznej oceny bezstronności sędziego, a także wynikająca z tego perspektywa interpretacji podstaw wyłączenia sędziego, skutkuje tym, iż o potrzebie zastosowania instytucji wyłączenia nie może decydować jedynie zasadność *in casu* zarzutu będącego podstawą wniosku o wyłączenie, ale również ocena, czy dla postronnego obserwatora zachodzą, w realiach sprawy,

wystarczające okoliczności które w odbiorze społecznym mogą budzić wątpliwości co do bezstronności sędziego (por. np. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 grudnia 2005 r., sygn. akt SK 53/04). W realiach sprawy rozpoznanie wniosku o zbadanie wymogów niezawisłości i bezstronności przez Sąd Najwyższy w składzie z udziałem SSN Joanny Lemańskiej w odbiorze zewnętrznym mogłoby zostać odebrane jako postąpienie nieutrwalające obrazu sądu jako działającego w warunkach bezstronności. W literaturze podnosi się, że nie ma sprzeczności w zdaniu, cyt. „sędzia był stroną we własnej sprawie i wydał w niej bezstronny wyrok”. Nie da się wykluczyć, że w takim wypadku rozstrzygnięcie sędziego byłoby obiektywne, jednak samo orzekanie przezeń w takim układzie faktycznym, dla postronnego obserwatora, a także z punktu widzenia strony, naruszałoby zaufanie do wymiaru sprawiedliwości (por. Z. Łyda, Bezstronność arbitra a zakaz „zainteresowania w sprawie”, Państwo i Prawo 1996, nr 2, s. 51 – 54).

Kierując się tymi motywami, Sąd Najwyższy uwzględnił wniosek z dnia 23 marca 2025 r. X. Y. – prokuratora Prokuratury Okręgowej w C. i wyłączył SSN Joannę Lemańską od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt I ZB 28/25 dot. wniosku o zbadanie wymogów niezawisłości i bezstronności przez SSN Marka Siwka, złożonego w sprawie o sygn. akt II ZIZ 12/24 dot. zażalenia na uchwałę Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym z dnia 27 lipca 2018 r.

[M. T.]

[r.g.]